44

Hadithi

KUJIEPUSHA NA UZUSHI

Kutoka kwa Aisha, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, amesema:

Amesema Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani zimshukie: “Mwenye kuzua katika jambo letu hili lisilokuwa ndani yake, litakataliwa.”[1].

1 Imepokewa na Al-Bukhari (2697) na Muslim (1718).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu:

- *﴿Na kwa hakika hii ndiyo Njia yangu Iliyo Nyooka. Basi ifuateni, wala msifuate njia nyingine, zikakutengeni na Njia yake. Haya amekuusieni ili mpate kuchamngu﴾ [Al-An'am: 153].*
- *﴿Hakika walio igawa Dini yao na wakawa makundi makundi, huna uhusiano nao wowote. Bila ya shaka jambo lao liko kwa Mwenyezi Mungu; kisha atawaambia yale waliyo kuwa wakiyatenda﴾ [Al-An'am: 159].*
- *﴿Sema ewe Muhammad uwaambie: je, Mwenyezi Mungu amekuruhusuni kufanya hivyo, au mnamzushia Mwenyezi Mungu uongo﴾ [Yunus: 59].*
- *﴿Au hao wana miungu ya kishirikina walio watungia dini asiyokuwa aliyoitolea idhini Mwenyezi Mungu? Na lau lisingekuwepo neno la kupambanua basi wangelikatiwa hukumu baina yao. Na hakika wenye kudhulumu watapata adhabu chungu﴾ [Al-Shura: 21].*

Msimulizi

Ni Mama wa Waumini, Aisha binti Abi Bakr Abdullah bin Abi Quhafa Othman bin Amer Al-Qurashiah, Al-Tamiyyah, Al-Siddiqah binti Al-Siddiq, kipenzi cha Mtume wa Mwenyezi Mungu, rehema na amani ziwe juu yake. Ni Msafi aliyetakaswa na Mwenyezi Mungu, mjuzi zaidi wa wanawake wa umma, alizaliwa katika Uislamu, na Mtume, rehema na amani ziwe juu yake, hakuoa bikira isipokuwa yeye tu, na Mtume hakumpenda mwanamke mwengine kama alivyompenda Aisha. Hakuna katika umma wa Muhammad, amani iwe juu yake Mwanamke mjuzi zaidi kuliko yeye, alifariki kwa kauli Sahih katika mwaka wa (57 AH) huko Madina, alipokuwa na umri wa miaka sitini na sita wakati huo[1].

Muhtasari

Mtume rehma na Amani zimshukie anafahamisha kuwa kufuata ni sharti la kukubaliwa ibada, basi mwenye kuzua kitu katika dini ya Mwenyezi Mungu, kitakataliwa na kurudishwa kwa mwenye nacho, na wala hatalipwa, bali ni mwenye dhambi na mzushi.

1 Rejea: “Al-Isti`ab fi Ma`rifat Al-Sahaba” cha Ibn Abd Al-Bar (4/1881), “Asad Al-Ghaba” cha Ibn Al-Atheer (7/186), “Al -Isbah fi Tamyiz Swahaba” cha Ibn Hajar (8/234).

Ufahamu

- Hadithi hii ni miongoni mwa Hadith muhimu za Sharia, ambazo zimebeba hukumu nyingi na kanuni za ulimwengu, na ndio maana Imam Ahmad – Mwenyezi Mungu amrehemu – akasema: "Misingi ya Uislamu ni Hadith tatu: Hadithi: "Vitendo vitalipwa kwa kuzingatia nia," na Hadiyth: "Mwenye kuingiza kitu katika mambo yetu kisichokuwamo, basi hatapokelewa." Na Hadithi: "Halali iko wazi na haramu iko wazi[1]. Katika Hadithi hii, Mtume rehma na amani zimshukie anataja kwamba kufuata ni sharti la kukubaliwa matendo; Mwenye kuzua jambo lisilo na msingi wowote katika dini ya Mwenyezi Mungu Mtukufu na Sunnah za Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani zimshukie; linakataliwa na kurudishiwa mwenye nalo, na hatalipwa ujira wala thawabu, bali hiyo ni aina ya kughushi kwa kupinga muongozo wa Mtume Rehema na amani ziwe juu yake.

- Na uzushi ni: kufanya jambo ambalo limezushwa bila ya ushahidi wa kisharia, sawa sawa liwe la kiitikadi - kama kukataa qadar, na kuamini kuwa maiti wananufaisha - au katika ibada, ambayo ni kuabudu kwa njia ambayo hakuifundisha Mtume rehma na Amani zimshukie, kama vile kusherehekea siku ya kuzaliwa Mtume na kuzua nyiradi na dua zisizo na msingi katika kitabu na Sunnah. Na kuchagua masiku maalumu kwa kuyahuisha, Kama vile kuswali usiku wa katikati ya Sha'ban, na mambo mengine yanayosababishwa na kutojua sheria, bali ni kufuata matamanio, kuwaiga wasiokuwa Waislamu, na kutanguliza akili juu ya Sharia.

- Mwenyezi Mungu Mtukufu ameonya dhidi ya kufuata matamanio na uzushi katika dini; Amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu: "Wala msiwe kama wale waliofarakiana na wakakhitalifiana baada ya kuwajia hoja zilizowazi, na hao watapata Adhabu kali na chungu" [Al Imran: 105]. Amesema Qatada, Mwenyezi Mungu amrehemu: "Wale waliofarakana na kukhitalifiana ni watu wa bidaa." Ibn Abbas, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, amesema: "Nyuso za watu wa Sunnah zitakuwa nyeupe. na nyuso za watu wa uzushi zitakuwa nyeusi."[2].

- Na Mwenyezi Mungu amewalaumu washirikina kwa uchambuzi wao na kuharamisha kwao bila ya amri kutoka kwake, na ametakasika Mwenyezi Mungu aliyesema: "Sema: je, mnaonaje riziki alizo kuteremshieni Mwenyezi Mungu, kisha mkajaalia miongoni mwake halali na zingine haramu. Sema uwaambie: je, Mwenyezi Mungu amekuruhusuni kufanya hivyo, au mnamzushia Mwenyezi Mungu uongo" [Yunus: 59].

---

1 "Jami' al-Ulum wa al-Hakam" cha Ibn Rajab (1/ 71, 72).

2 Aliaetisam (1/75).

Na Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na Amani zimshukie alikuwa akisema katika utangulizi wa khutba zake: “Mwongozo ulio bora kabisa ni uwongofu wa Muhammad, na mambo mabaya zaidi ni mambo yenye kuzuka, na kila uzushi ni upotofu. ”[1] Na akawausia maswahaba zake, akasema Mtume amani iwe juu yake: “Mshikamane na Sunnah zangu na Sunnah za Makhalifa waongofu. Mzishikilie vilivyo na kuziuma kwa magego, jiepushe na kuzusha katika dini, uzushi wowote ni upotevu, na kila jambo la kuzuka ni baya[2].

Bali Mtume rehma na Amani zimshukie alitahadharisha dhidi ya uzushi katika dini kwa kuwa mataifa yaliyopita yaliangamizwa kwa sababu hiyo. Mayahudi na Wakristo walibadilisha sheria na kudai kuwa Uzair na Masihi ni wana wa Mungu, na wakasema: Sisi ni wana na vipenzi vya Mwenyezi Mungu. Na wakaipotosha Taurati na Injili, wakapuuza mipaka, na wakaidanganya Sharia kwa akili zao.

Hadithi hii inawakanusha wale wanaodai kuwa baadhi ya uzushi ni mzuri. Mtume, amani iwe juu yake, aliamuru kwamba kila kitendo kilichoundwa hivi karibuni kitakataliwa, na hii inajumuisha uzushi na vitendo vipya vilivyozushwa. Ama kauli ya Umar Mwenyezi Mungu awe radhi naye “uzushi mzuri ndio huu” pale watu walipokusanyika katika swala ya tarawehe nyuma ya imamu mmoja, ambaye ni Ubayy bin Ka’b Mwenyezi Mungu amuwiye radhi[3]; Alitaka tu iwe bid’ah kwa maana ya kilugha, na ni kila jambo lililozuliwa hivi karibuni, liwe lina msingi katika dini au la. Kufanya kwake Ka’b Mwenyezi Mungu amuwiye radhi hakutokani na uzushi; kwani Mtume rehma na Amani zimshukie aliwaongoza watu kuswali kwa siku nyingi, kisha akaiacha kwa kuhofia kuwa italazimishwa kwa Waislamu. Mtume rehma na Amani zimshukie alipokufa na kukatika wahyi, yale aliyoyaogopea yaliondoka, na kitendo cha Umar kilikuwa kwa mujibu wa Sunnah zake, amani iwe juu yake[4].

Na Mtume, Rehema na amani ziwe juu yake, alibainisha uzushi kwa kusema: “Katika jambo letu hili” alimaanisha dini, inaashiria kuwa uzushi na uvumbuzi katika mambo ya dunia sio wa kulaumiwa wala haramu; Uvumbuzi na uundaji wa mashine ni jambo la kupongezwa ambalo hurahisisha watu kutimiza masilahi yao.

1 Imepokewa na Muslim (867).
2 Imepokewa na Abu Daawuud (4607), Al-Tirmidhiy (2676), na Ibn Majah (42).
3 Imepokewa na Al-Bukhari (2010).
4 “Jami’ al-Ulum wa al-Hakam” cha Ibn Rajab (1/177).

Mafunzo

1. Hadithi hii ni kanuni kubwa katika misingi ya Uislamu, nayo ni sawa na mizani ya kupima matendo, sawa na Hadithi isemayo: "Matendo hulipwa kulingana na niyah" ni mizani ya kupima matendo kwa ndani. Kisha yanakataliwa kwa mwenye kuzusha, na kila anayezusha katika Dini asiyoidhinisha Mwenyezi Mungu na Mtume wake, uzushi si lolote katika dini[1]. Muislamu lazima azihukumu Hadith hizi mbili katika matendo yake yote; akiangalia mwonekano wake, je inakubaliana na Sharia? Na katika sehemu yake ya ndani kabisa: Je, alitaka radhi za Mwenyezi Mungu kwa hilo au la?

2. Katika Hadithi, ni dalili kwamba ibada yoyote lazima iwe chini ya masharti ya Sharia, na masharti ya Sharia ndio yanaiongoza iwe ni amri au katazo. Na masharti ya sharia yanaisimamia kwa amri yake na uharamu wake, basi mwenye kufanya ibada kwa kuichunga sharia na kuafikiana nao atakubaliwa, na aliye nje ya hayo anakataliwa[2].

3. Muislamu asiipime sheria kwa akili yake, na wala asiruhusu haramu wala asikataze halali kwa matakwa yake; Sheria ni kitabu cha Mwenyezi Mungu Mtukufu na Sunna ya Mtume, amani iwe juu yake.

4. Kuhuisha Sunnah ni utiifu mkubwa ambao Muislamu anastahiki kuongezewa katika wema wake ujira wa wale wote wanaomfuata katika utiifu, kama vile kuzua katika dini na kuwalingania watu katika uzushi ni mzigo mkubwa na ni mzigo maradufu. mwenye kuibeba mizigo yote ya wale wanaomfuata humo; Imepokewa kutoka kwa Abu huraira radhi za Mwenyezi Mungu zimshukie kwamba Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani amesema: "Mwenye kulingania uwongofu Atapata ujira sawa na ujira wa wanaomfuata bila ya kuwapunguzia ujira wao hata kidogo. Na anayelingania upotevu atapata dhambi sawa na dhambi za wale wanaomfuata bila ya kuwazuilia dhambi zao hata kidogo."[3].

5. Al-Fudayl-Mwenyezi Mungu amrehemu- amesema: Katika kauli yake Mwenyezi Mungu Mtukufu: "Ambaye ameumba mauti na uhai, ili akujaribuni ni nani miongoni mwenu mwenye vitendo vizuri zaidi" [Al-Mulk: 2], na fanyeni vitendo vyema. Na akasema: Ikiwa kitendo hicho ni cha ikhlasi halafu kikawa hakiko katika mafundisho ya Mtume basi hakitakubaliwa, na ikiwa kiko katika mwongozo lakini hakina ikhlas nacho hakitakubaliwa mpaka kiwe safi na sahihi. Akasema: Na ikhlasi ikiwa ni kwa ajili ya Mwenyezi Mungu Mtukufu, na sawa ikiwa ni juu ya Sunnah[4].

---

1 "Jami' al-Ulum wa al-Hakam" cha Ibn Rajab (1/177).

2 "Jami' al-Ulum wa al-Hakam" cha Ibn Rajab (1/177).

3 Imepokewa na Muslim (2674).

4 "Jami' al-Ulum wa al-Hakam" cha Ibn Rajab (1/ 71, 72).

6 Hakuna suala katika Dini lisilokuwa na msingi katika Kitabu na Sunnah ambalo linaweza kupimwa na hukumu yake ikatoka humo, kwa hivyo ni lazima kuwauliza wenye elimu bila ya kuzua uzushi katika Dini, Abdullah bin Masoud, Mungu amuwiye radhi, amesema: ""Fuateni wala msizue, kwani mmetoshelezwa, na kila jambo lililozushwa upya ni uzushi, na kila uzushi ni upotevu"[1].

7 Salaf walikuwa watu wenye shauku kubwa ya kufuata Sunnah za Mtume (Rehma na Amani zimshukie) na maswahaba zake. Ibraahiym Al-Nakha'i – Mwenyezi Mungu amrehemu – amesema: "Lau ningefahamishwa juu yao – yaani maswahaba – ya kwamba hawakupita kutawadha kwa ukucha nisingelivuka walipoishia, na inatosha kwa watu kupata dhambi kwa kupinga kwao matendo ya maswahaba wa Mtume wao Swalla Allaahu alayhi wa sallam).."[2].

8 Omar bin Abdul-Aziz-Mwenyezi Mungu amrehemu- amesema: "Simama pale watu waliposimama, na useme kama walivyosema, na nyamaza waliponyamaza, kwani wamesimama na elimu, na kwa macho ya hatari wakaacha, na walikuwa na nguvu zaidi katika kuidhihirisha, na walistahili fadhila kama kungekuwa na fadhila ndanimwe[3].

9 Hakuna njia ya kujiepusha na fitna isipokuwa kwa kushikamana na Kitabu cha Mwenyezi Mungu na Sunnah za Mtume wake, amani iwe juu yake. Kitabu cha Mwenyezi Mungu, mwenye kushikamana nacho, kinamtosheleza, kinamuongoa na kumlinda, na Sunna ya Mtume wake, rehema na amani ziwe juu yake, ni nuru ya njia siku ambayo giza la mitihani litakapofika. Na katika riwaya iliyotoka kwa Mtume wa Mwenyezi Mungu Amani iwe juu yake amesema: "Mtaziona tofauti kali baada yangu, basi shikamaneni na Sunnah zangu na Sunnah za Makhalifa Waongofu. Kwani kila uzushi ni upotofu"[4].

Amesema mshairi:

Viumbe huishi, na majaribu huwavuta kwenye upotofu.

Watu wenye hila wanawafuata kwa hila zao = ili kuwaondoa katika njia sahihi

Hawachoki kufuata njia ya matamanio = haijalishi ni ugumu kiasi gani wanaokutana nao

Wamezielekeza nafsi zao kwenye majaribu na madhara = na wakajikita zaidi katika upotofu na ufisadi.

1 Tazama "lielaamul muqiein A`n Rabi Alealamina" cha Ibn al-Qayyim (4/115).
2 Tazama "lielaamul muqiein A`n Rabi Alealamina" cha Ibn al-Qayyim (4/115).
3 Tazama "lielaamul muqiein A`n Rabi Alealamina" cha Ibn al-Qayyim (4/115).
4 Imepokewa na Abu Daawuud (4607), al-Tirmidhiy (2676), na Ibn Majah (42).